

Sygn. akt I C 171/17 upr.

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2017 roku

Sąd Rejonowy w Człuchowie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Rejonowego Marek Osowicki

Protokolant sekretarz sądowy Grażyna Pałubicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 października 2017 roku w Człuchowie

sprawy

z powództwa (...) Spółka Akcyjna w P.

przeciwko P. S. (1)

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego P. S. (1) na rzecz powoda (...) Spółka Akcyjna w P. kwotę 3.077,21 zł (słownie: trzy tysiące siedemdziesiąt siedem złotych dwadzieścia jeden groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 31 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty, a w razie zmiany ustawowych odsetek za opóźnienie – z tymi odsetkami,
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie,
3. zasądza od pozwanego P. S. (1) na rzecz powoda (...) Spółka Akcyjna w P. kwotę 100,00 zł (słownie: sto złotych) tytułem kosztów procesu,
4. wyrokowi nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

Sygn. akt I C 171/17 upr

UZASADNIENIE

Powód – (...) spółka akcyjna z siedzibą w P. wniosła pozew w elektronicznym postępowaniu upominawczym przeciwko P. S. (2) o zapłatę kwoty 4967,22 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów sądowych.

W uzasadnieniu pozwu strona powodowa wskazała, że pozwany w dniu 12.06.2015 roku zawarł z powodem umowę pożyczki pieniężnej numer (...), której przedmiotem było udzielenie pożyczki w kwocie 3237,50 zł całkowita kwota pożyczki, oprocentowanie w wysokości 125,01 zł złotych i świadczenie usługi obsługi pożyczki w domu klienta w wysokości 1890,01 albowiem pozwany zobowiązał się do spłacania pożyczki bezpośrednio do rak doradcy klienta działającego w imieniu powódki złotych. Łącznie zobowiązanie pozwanej względem powódki z tytułu umowy wynosiło kwotę 5252,52 zł złotych, którą pozwany zobowiązany był do spłaty w 52 tygodniowych ratach. Wysokość poszczególnych rat wynosiła kwotę 101,01 złotych. Powód podkreślił, że wywiązał się z umowy, jak również, że termin wymagalności umowy upłynął w dniu 10.06.2016 roku. Zaznaczył nadto, że pozwany opóźnił się w spłatach i dlatego też powód naliczył pozwanemu odsetki za opóźnienie w wysokości 628,53 złotych. Pozwany dokonał jedynie spłaty kwoty 928,83 złotych. Powód poniósł koszty windykacyjne w kwocie 15 złotych z tytułu. W związku z powyższym wpłacona przez pozwanego kwota została rozliczona następująco: kwota 886,19 zł została zaliczona na

kwotę roszczenia głównego tj. na poszczególne wymagalne raty pożyczki, 27,64 zł zostało zaliczone na odsetki za opóźnienie liczone od dnia wymagalności danej raty do dnia zapłaty oraz 15.00 zł na koszty windykacyjne.

Postanowieniem z dnia 20 lutego 2017 roku Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie, w sprawie VI N-ce 149288/17, stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty i przekazał sprawę do tutejszego Sądu.

Pozwana P. S. (1) – prawidłowo wezwany na termin rozprawy, nie stawiał się, nie zajął stanowiska w sprawie i nie wniósł o przeprowadzenie rozprawy pod jego nieobecność.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w niniejszej sprawie zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części.

Powód wywodził swoje roszczenia z wierzytelności powstałej w związku z niewywiązaniem się przez pozwanego z całego zobowiązania wynikającego z zawartej 12.06.2015 roku z powodem umowy pożyczki pieniężnej numer (...).

W przedmiotowej sprawie strona pozwana – P. S. (1) nie stawiał się na termin rozprawy, nie zajął stanowiska w sprawie, jak również nie wniósł o przeprowadzenie rozprawy pod jego nieobecność.

Uzasadniało to zatem, stosownie do treści art. 339 § 2 k.p.c., uwzględnienie podstawy faktycznej powoda i w konsekwencji wydanie wyroku zaocznego. Podkreślić przy tym jednak należy, że wydanie wyroku zaocznego może nastąpić tylko wówczas, gdy Sąd rozpoznający sprawę, nie ma żadnych uzasadnionych wątpliwości co do prawdziwości twierdzeń powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie. Niezależnie bowiem od ustalenia podstawy faktycznej Sąd jest zawsze zobowiązany rozważyć, czy żądanie pozwu jest zasadne w świetle norm prawa materialnego. Negatywny natomiast wynik takiej analizy powoduje wydanie wyroku zaocznego oddalającego powództwa, gdyż w tym zakresie nie obowiązuje domniemanie z art. 339 § 2 kpc (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 1972 roku, III CRN 30/72, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 1973, III CRN 59/73). Dlatego też obowiązkiem strony powodowej jest dołączenie do pozwu dowodów, które umożliwią Sądowi weryfikację twierdzeń pozwu pod kątem spełnienia przesłanek z art. 339 kpc. Brak jakichkolwiek dokumentów powoduje, że przytoczone okoliczności budzą wątpliwości co skutkuje oddaleniem powództwa - nawet przy biernej postawie strony pozwanej - gdyż nie jest możliwym przyjęcie za prawdziwych twierdzeń pozwu. Tym bardziej, że z treści art. 3 k.p.c. wynika obowiązek stron i ich pełnomocników do przedstawiania dowodów istotnych w sprawie.

W toku niniejszego procesu strona powodowa powinna udowodnić zarówno zasadność, jak i wysokość określonej wierzytelności. Zgodnie bowiem z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi określone dla siebie skutki prawne, tym bardziej, że ciężar dowodu pozostaje w ścisłym związku z problematyką procesową dowodów i spełnia przy tym dwie zasadnicze funkcje. Po pierwsze dynamizuje postępowanie dowodowe w systemie obowiązywania zasady sporności (kontradiktoryjności) w procesie, po drugie określa wynik merytoryczny sporu (sprawy) w sytuacji krytycznej, gdy strona nie udowodni faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (por. K. Piasecki, Kodeks cywilny. Księga pierwsza. Część ogólna. Komentarz, Zakamycze, 2003 r.). Oznacza to zatem, że Sąd tylko wyjątkowo winien ingerować w przebieg postępowania dowodowego dopuszczając dowody z urzędu, które to uprawnienie wynika z treści przepisu art. 232 k.p.c. Ponadto, zgodnie z przyjętą linią orzecznictwa, obowiązek wskazania dowodów potrzebnych dla rozstrzygnięcia sprawy, obciąża przede wszystkim strony (por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 października 1996 r., III CKN 6/96, OSNC 1997/3/29), ponieważ Sąd został wyposażony jedynie w uprawnienie, a nie obowiązek, dopuszczenia dalszych jeszcze, nie wskazanych przez żadną ze stron, dowodów, kierując się przy tym własną oceną, czy zebrany w sprawie materiał jest - czy też nie jest - dostateczny do jej rozstrzygnięcia (art. 316 § 1 in principio k.p.c.). Dlatego też Sąd powinien korzystać z przewidzianego w art. 232 zd. 2 k.p.c. uprawnienia powściągliwie i z umiarem, pamiętając, że taka inicjatywa należy przede wszystkim do samych stron i że cały rozpoznawany spór jest ich sprawą, a nie sądu. Podkreślić również należy, że zasada kontradiktoryjności winna być całkowicie zachowana zwłaszcza wówczas, gdy strony korzystają z pomocy profesjonalnych pełnomocników.

Powód w celu wykazania zasadności i wysokości dochodzonego roszczenia przedłożył umowę pożyczki pieniężnej nr (...) z dnia 12.06. 2015 roku, która stanowiła wzorzec wykorzystywany przez powoda przy zawieraniu umów pożyczek.

Zgodnie z treścią art. 720 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki, której wartość przenosi pięćset złotych, powinna być stwierdzona pismem.

Z kolei w myśl art. 3 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2014 roku, poz. 1497 ze zm.) przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 złotych albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi, przy czym za umowę o kredyt konsumencki uważa się między innymi umowę pożyczki.

Przy umowie pożyczki, głównymi świadczeniami stron są: po stronie pożyczkodawcy udostępnienie określonych środków finansowych do korzystania na określony okres czasu, a ze strony pożyczkobiorcy, zwrot tych środków (tak zwany depozyt nieprawidłowy). Umowa pożyczki została przy tym ukształtowana w kodeksie cywilnym w taki sposób, że co do zasady może być zarówno umową odpłatną, jak i nieodpłatną. W przypadku zawarcia przez strony odpłatnej umowy pożyczki, wynagrodzenie pożyczkodawcy winno być wyraźnie określone w umowie. Zwyczajowo formę wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału stanowią odsetki, ewentualnie zapłata prowizji. Ustawodawca aby przeciwdziałać ocenianemu negatywnie w świetle zasad współżycia społecznego zjawisku lichwy oraz aby chronić interesy słabszych uczestników obrotu gospodarczego, jakimi zazwyczaj są konsumenci, wprowadził przy tym do kodeksu cywilnego instytucję odsetek maksymalnych, których wysokość winna stanowić podstawowe odniesienie do oceny ekwiwalentności wysokości wynagrodzenia pożyczkodawcy ustalonego w umowie. Stopa tych odsetek ustalana jest w odniesieniu do aktualnej stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego i odzwierciedla bieżący układ stosunków gospodarczych, „cenę” pieniądza w obrocie międzybankowym i poziom inflacji, zapewnia więc pożyczkodawcom godziwy zysk. Z drugiej strony jej wprowadzenie nie pozwala podmiotom uprzywilejowanym, jakim zwykle w obrocie z konsumentami znajdującymi się w trudnej sytuacji materialnej, niewykształconymi lub mającymi trudności intelektualne z rozeznaniem konsekwencji swojego działania, są pożyczkodawcy, na wykorzystywanie przymusowego położenia słabszej strony umowy. Odsetki, obok prowizji za udzielenie pożyczki, stanowią wynagrodzenie pożyczkodawcy za korzystanie przez kredytobiorcę z jego środków finansowych. Trzeba też podkreślić, że umowa pożyczki, sformułowana zgodnie z zasadami uczciwego i rzetelnego obrotu na rynku kapitałowym, powinna jasno określać, które opłaty i prowizje stanowią zysk pożyczkodawcy, a które są pobierane na pokrycie konkretnych kosztów ponoszonych przez niego w związku z zawartą umową i jej obsługą. Te ostatnie powinny zostać przy tym określone w wysokości rzeczywiście ponoszonej przez pożyczkodawcę tak aby nie stawić ukrytego źródła zysku.

Z przedłożonej przez powoda umowy pożyczki zawartej w dniu 12.06.2015 roku wynika, że pozwanemu wypłacono kwotę 2500,00 złotych. Zatem, w ocenie Sądu, to właśnie ta kwota jest rzeczywistą kwotą pożyczki albowiem taką ilość pieniędzy przeniesiono na własność pozwanego. Z istotą pożyczki sprzeczne jest „przeniesienie” na rzecz biorącego pożyczkę sum pieniężnych, których w rzeczywistości nigdy on nie otrzymuje, a które automatycznie zostają zaliczone na poczet związanych z pożyczką kosztów i opłat lub umów dodatkowych. W wyniku tego pożyczkobiorca byłby bowiem zobowiązany do spłaty znacznego zobowiązania, nie otrzymując przy tym na własność żadnych środków pieniężnych. Taką konstrukcją umowy pożyczki należy więc uznać za sprzeczną z zasadą swobody umów wyrażoną w art. 353¹ k.c., zgodnie z którą strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

W związku z powyższym, wątpliwości Sądu wzbudziła wskazana w umowie z dnia 12.06.2015 roku bardzo wysoka kwota 1890,01 zł, w porównaniu z kwotą wypłaconej pozwanemu pożyczki (2500 zł), składająca się na łączne

zobowiązanie do spłaty w postaci z góry określonej opłaty za obsługę pożyczki w domu, tym bardziej, że nie została ona uzgodniona indywidualnie z pozwanym albowiem powód posiłkował się wzorcem umowy pożyczki.

Zgodnie natomiast z treścią art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2). Nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 4).

Za niedozwolone klauzule umowne, w świetle art. 385¹ § 1 k.c., należy więc uznać te postanowienia umowne, które pod postacią opłaty pobieranej formalnie na poczet pokrycia kosztów konkretnych czynności, w rzeczywistości stanowią dla pożyczkodawcy źródło dodatkowego zysku, ukryte przed konsumentem, pozwalającego mu omijać przepisy dotyczące wysokości odsetek maksymalnych oraz niedopuszczalności kary umownej za niespełnienie świadczenia pieniężnego (art. art. 483 § 1 k.c.).

Przenosząc zatem powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, w ocenie Sądu należy stwierdzić, iż zawarte w umowie stron postanowienie dotyczące pobierania przez powodową spółkę wysokiej arbitralnie, z góry ustalonej opłaty za obsługę pożyczki w domu klienta jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, jak również postanowieniami przepisów z art. 385¹ k.c.

Ponadto strona powodowa nie wykazała ile wizyt miało rzeczywiście miejsce u pozwanego w związku z realizacją spłaty, jak również w jaki sposób wysokość tej opłaty została ustalona (art. 6 k.c.).

Koszty ponoszone przez pozwanego muszą być bezpośrednio, ale i pośrednio związane z obsługą zawartej z nim umowy. Kredytodawca musi liczyć się z koniecznością uzasadnienia wysokości pobieranej opłaty. Tymczasem w konkretnych okolicznościach niniejszej sprawy powód nie wykazał, czy i jakie poniósł rzeczywiste koszty obsługi pożyczki u pozwanego i czy ewentualny pracownik powodowej spółki danego dnia obsługiwał tylko pozwanego, czy też innych klientów i jak rozkładał się koszt obsługi w przeliczeniu na jednego klienta i w jaki sposób go wyliczano.

Wobec powyższego zasadnym było orzec jak w sentencji wyroku zaocznego, oddalając powództwo w zakresie opłaty za obsługę pożyczki w domu klienta w wysokości 1809,01 zł .